

EN FORTIJE

Trojansko
SESTRINSTVO

Prevela
Dubravka Srećković Divković

■ Laguna ■

Naslov originala

Anne Fortier

LOST SISTERHOOD

Copyright © 2014 by Anne Fortier

Translation copyright © 2014 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Voljenoj svekrvi
Širli Fortije
(1945–2013),
čija je hrabrost u nedaćama
bila dostojna svake Amazonke*

Amazonke,

mitsko pleme ratnica. Ovaj naziv se najčešće izvodi iz izraza „bez dojke“ (*maza* – „dojka“), a priča veli da su sebi „čupale“ ili „spaljivale“ desnu dojku kako ih ne bi ometala pri bacanju koplja. (...) Mnogi se pozivaju na Amazonke kao na dokaz postojanja matrijarhata u preistoriji. Ovakav stav deluje kao privlačno protivrečenje savremenim muškim predrasudama, ali pogrešno tumači prirodu mita.

– Oksfordski rečnik klasičnih jezika

Ko kontroliše prošlost, kontroliše budućnost.

– Džordž Orvel*

* Prevod Vlade Stojiljkovića, 1984, „Jugoslavija“, 1968. (Prim. prev.)

MAPA MEDITERANA

OKO 1250. GODINE STARE ERE

PROLOG

MLADIĆI SU ZAVRŠILI VESLAČKI TRENING ZA REKORDNO VREME.

Bilo je jedno od onih retkih sunčanih jutara u Oksfordu, kad se magla odiže s reke pred pramcem kao da je priroda čekala na taj čas, na tu posadu, da se konačno razodene.

Has se osećao nepobedivo dok se s drugovima vraćao peške u koledž, prelazeći livadu Crkve Hristove pod suncem što je izgrevalo. Ali njegovo ushićenje surovo preseče portir koledža, pozvavši ga žustrim pokretom ka svojoj sobici čim je mladić kročio u unutrašnje dvorište. „Ovo je za vas stiglo, gospodine.“ Portir pokaza mastiljavim palcem ka predmetu koji je počivao na pultu za pisma. „Nema ni deset minuta. Upravo sam hteo da zovnem dekana...“

„Šta je to?“, upita Has istežući se da vidi. „I odakle...?“ Ali glas mu se prekide čim je otkrio sadržaj kotarice od grubog platna, jer u njoj je, ugnežđena na jastučetu i pokrivena ćebencetom, ležala usnula beba.

Has nije uspevao da smisli nijednu prikladnu englesku reč kojom bi objasnio iznenadno rasulo u svom mozgu. I pre je viđao odojčad, razume se, ali nipošto nije očekivao da zatekne

tako malo odojče u toj vlažnoj vratarskoj sobici, okruženo vrećama s poštom i zaboravljenim kišobranima.

„Ništa ne znam, gospodine.“ Vratar izdiže runaste obrve nespretno izražavajući saosećanje. „Ali možda će ovo pismo“ – pružio je mladiću koverat privezan uzicom za kotaricu – „dati objašnjenje.“

PRVI DEO

SUMRAK

PRVO POGLAVLJE

*Otud me devet dana razvlačili pogubni vetri po moru
ribnom, i deseti dan ja stigoh do zemlje Lotofaga...*

– HOMER, *Odiseja**

OKSFORD, ENGLSKA

SAVREMENO DOBA

NA SOPSTVENI NEDOKUČIVI NAČIN, MOJA BABA JE PREDUZimala sve što je umela kako bi me naoružala za klanicu života. Za kopita što gaze, dvokolice što jure, grabežljive muškarce... zahvaljujući baki, sve sam to manje-više utvila do svoje desete godine.

Avaj, ispostavilo se da se svet veoma razlikuje od tog plemenitog bojišta koje me je navela da očekujem. Ulozi su u njemu sićušni, ljudi bezbojni i malodušni; moja amazonska umeća bila su tu jalova. A od svega onoga čemu me je baka učila u duga popodneva uz čaj od nane i zamišljanje čudovištâ, svakako mi ništa nije moglo poslužiti kao svetionik usred morskih struja i surovih vetrova akademije.

Tog oktobarskog popodneva – na dan kad je sve i počelo – zveknula me je neočekivana božja kazna na polovini izlaganja

* Prevod Miloša N. Đurića, Beograd: „Filip Višnjić“, 1970. (Prim. prev.)

istraživačkog rada. Podstaknuta od strane svemoćnoga profesora Vandenboša u prvom redu, predvodnica diskusije je dipila i prešla kukavičkim prstom sebi preko grla, da me obavesti da imam još tačno nula minuta da dovršim predavanje. Ako je verovati mom ručnom satu, savršeno sam poštovala vreme, ali akademska budućnost mi je zavisila od milosti ovih istaknutih učenih glava.

„I da zaokružimo priču“ – kradom sam pogledala u profesora Vandenboša, koji je sedeo prekrštenih ruku i nogu, žmireći u mene ratobornim očima – „jasno nam je da, uprkos svim slikovitim opisima njihovih običaja sparivanja, pomenuti grčki pisci nikada u ludo srčanim Amazonkama nisu videli ništa više od fiktivnih, kvazierotičnih ženskih za zabavu.“

Među prisutnima se razlegao poletan žamor. Svi su bili mokri i prilično sumorni, budući da su nešto ranije ušli iz kišovitog dvorišta, ali i moje predavanje je očigledno imalo svog udela u zagrevanju prostorije.

„Međutim“ – klimnula sam glavom u pravcu predvodnice diskusije kako bih je umirila porukom da sam još malo pa gotova – „ni svest da su te krvožedne ratnice puka uobrazilja nije sprečavala naše pisce da se njima služe u poučnim pričama o opasnostima od nezauzdane ženske slobode. Zašto?“ Prešla sam pogledom po publici, nastojeći da prebrojim saveznike. „Zašto su Grci imali tu potrebu da drže svoje supruge zatočene u kući? To ne znamo. Ali svakako bi im pravljenje babaroga od Amazonki dobro došlo da opravdaju svoju mizoginiju.“

Čim je aplauz utihnuo, profesor Vandenboš je preduhitrio predvodnicu diskusije tako što je ustao i strogo pogledao oko sebe, koseći bezbrojne revnosno dignute ruke već samim pogledom. Potom se okrenuo ka meni, s podrugljivim osmejkom na preuzvišenom licu. „Hvala vam, doktorka Morgan. Ogromno mi je zadovoljstvo što otkrivam da više nisam najzastareliji stručnjak u Oksfordu. Za vaše dobro se nadam da će jednoga

dana akademiji opet ustrebat i feminizam; mi ostali smo, sa olakšanjem ću to reći, odavno već krenuli dalje i zakopali staru ratnu sekiru.“

Premda ga je prerusio u šalu, napad je bio tako uvredljiv da se niko nije nasmejao. Ćak sam se i ja, zarobljena za govor-nicom, previše sablaznila da bih pokušala da ga poklopim odgovorom. Većina prisutnih bila je na mojoj strani, u to sam sigurna – pa ipak se niko nije odvažio da ustane i odbrani me. Muk u prostoriji bio je do te mere potpun da se ćulo tiho dobovanje kišnih kapi po bakarnom krovu.

Posle deset minuta obamrlosti uspela sam konaćno da zbrišem iz sale za predavanja i da uzmaknem u vlažnu oktobarsku maglu. Umotavši se bolje u šal, pokušala sam da doćaram pred očima sliku ćajnika koji me ćeka kod kuće... ali sam i dalje bila previše besna.

Profesoru Vandenbošu nikad nisam bila draga. Ako je verovati jednom naroćito zlobnom izveštaju, jednom prilikom je zabavljao kolege izmišljenom prićicom u kojoj mene kradu iz Oksforda da bih glumila glavnu ulogu u televizijskim serijama o nepobedivim devojkama. Moja vlastita teorija glasila je da me koristi kako bi natrljao nos svojoj suparnici a mojoj mentorki Ketrin Kent, misleći da joj moće poljuljati položaj tako što će napadati njene miljenike.

Ketrin me je, naravno, upozoravala da nije mudro da držim još jedno predavanje o Amazonkama. „Ako nastaviš to istraživanje“, rekla je, bez dlake na jeziku kao i uvek, „ostaćeš da ležiš zgaćena nasred akademskog drumu.“

Nisam htela da joj verujem. Jednog dana će ta tema raspiriti plamen i profesor Vandenboš će biti nemoćan da zagasi požar. Samo još kad bih našla vremena da dovršim svoju knjigu ili, što bi bilo najbolje, da se doćepam latinskog rukopisa *Istorija Amazonki*! Još jedno pismo u Istanbul, ovoga puta rukom pisano, i moćda će se najzad otvoriti ćarobna pećina Grigora Reznika. Dugovala sam baki taj pokušaj.

Dok sam žurno koračala mokrom ulicom, digavši kragnu košulje da se zaštitim od vetra i kiše, bila sam preobuzeta mislima da bih primetila da me neko prati sve dok me na pešačkom prelazu glavne ulice nije pristigao neki muškarac, te uzeo sebi tu slobodu da me zakloni svojim kišobranom. Izgledao je kao čio šezdesetogodišnjak, a svakako nije bio akademik; pod besprekorno čistim kaputom na dvoredno kopčanje zapazila sam skupo odelo, a podozrevala sam i da su mu čarape u tonu s kravatom.

„Doktorka Morgan“, započeo je govor, odajući naglaskom južnoafričko poreklo. „Uživao sam u vašoj priči. Imate li koji časak na raspolaganju?“ Pokazao je glavom ka *Grand kafeu* na drugoj strani ulice. „Smem li vas pozvati na piće? Izgledate mi kao da vam je potrebno.“

„Vrlo ste ljubazni“ – pogledala sam na sat – „ali nažalost kasnim na zakazanu obavezu.“ A stvarno sam i kasnila. Pošto je to bila nedelja regrutovanja članova za univerzitetski mačevalački klub, bila sam obećala da ću posle fakultetskih obaveza svratiti i pomoći im da demonstriraju upotrebu opreme. Zgodna kombinacija, kako se ispostavilo, pošto sam bila vrlo raspoložena za nasrtaje na više zamišljenih dušmana.

„O...“ Produžio je za mnom ulicom, zarivajući mi žice kišobrana u kosu. „A šta kažete za kasnije? Jeste li slobodni večeras?“

Oklevala sam. Iz očiju tog čoveka izbijalo je nešto onespokojavajuće; bile su neuobičajeno žestoke i imale su u sebi žutičavu primesu, donekle čak nalik očima onih sova što su čučale na vrhovima vitrina s knjigama u radnoj sobi moga oca.

Umesto da skrenem u mračan i uglavnom pust Svrakin prolaz, zastala sam na uglu, nadajući se da mi je na licu prijateljski osmeh. „Nažalost, izgleda da nisam baš najbolje čula kako se zovete.“

„Džon Ludvig. Izvolite...“ Probrljao je po džepovima, a onda iskrivio lice. „Ostao sam bez vizitkarata. Nema veze.

Imam jedan poziv za vas.“ Pogledao je u mene žmireći kao da se premišlja, kao da hoće da uveri sebe u moju dostojnost. „Fondacija s kojom sarađujem susrela se sa senzacionalnim otkrićem.“ Tu je začutao i namrštio se, očigledno iz nelagode što smo u tako javnom okruženju. „Sigurni ste da ne mogu da vas počastim pićem?“

Uprkos prvim slutnjama, nisam mogla da nadvladam radoznalost. „Možda bismo mogli da se nađemo sutra?“, ponudih. „Pa da popijemo kafu na brzinu?“

Gospodin Ludvig okrnzu pogledom ono nekoliko zgrbljenih prolaznika, a onda se naže ka meni. „Sutra ćemo“, reče, a glas mu se utiša u prisan šapat, „vi i ja već biti na putu u Amsterdam.“ Ugledavši mi preneraženost na licu, skupio je smelosti da se osmehne. „Prvom klasom.“

„Kako da ne!“ Izmakla sam se ispod kišobrana i zaputila se Svrakinim prolazom. „Lep dan vam želim, gospodine Ludviže...“

„Čekajte!“ Pošao je za mnom tom uličicom, lako mi prateći korak po neravnom trotoaru. „Pričam vam o otkriću zbog kojeg će istorija biti iznova napisana. Reč je o novim-novcaticim iskopinama, vrhunskoj tajni, i čik pogodite šta ima: voleli bismo da i vi tu zavirite.“

Usporih korak. „Zašto ja? Ja nisam arheolog. Filolog sam. Kao što bez sumnje znate, filologija se ne bavi kopanjem, nego čitanjem i dešifrovanjem...“

„Upravo tako!“ Prekopavši iste one džepove koji maločas nisu pristali da ispovrte vizitkartu, gospodin Ludvig iščupa iskrivljenu fotografiju. „Nama treba neko ko može da uhvati neki smisao u *ovome*.“

Čak i u sumraku Svrakinog prolaza uspela sam da razaberem da fotografija prikazuje natpis na nekakvom valjda drevnom malterisanom zidu. „Gde je ovo snimljeno?“

„To vam ne mogu reći. Ne mogu dok ne pristanete da podelite.“ Gospodin Ludvig zakorači bliže, glas mu od tajnovitosti

posta tih. „Znate, našli smo dokaz da su Amazonke *zaista* postojele.“

Toliko sam se iznenadila da umalo nisam počela da se smejem. „Nema šanse da vi to ozbiljno...“

Gospodin Ludvig naglo ispravi leđa. „Oprostite, ali ja jesam *veoma* ozbiljan.“ Raširio je ruke, onako s kišobranom u jednoj, kao da mi pokazuje koliko je to krupna stvar. „To je vaše polje rada. Vaša strast. Zar nije tako?“

„Jeste, ali...“ Pogledala sam načas u fotografiju, pošto nisam bila imuna na njenu primamljivost. Otrprilike na svakih šest meseci nailazila sam na članak o nekom tamo arheologu koji tvrdi da je pronašao izvornu grobnicu Amazonki, ili čak legendarni ženski grad Temiskiru. Ti članci su obično nosili naslov **NOVI ARHEOLOŠKI DOKAZI DA SU AMAZONKE ZAISTA POSTOJALE**, i uvek sam ih iščitavala sa žarom, ali sam se samo razočaravala. Tačno je, još jedan ogrubeli, neuništivi lik u vetrovcu s kapuljačom proveo je čitav svoj život pročešljavajući oblast Crnog mora u potrazi za ženama sahranjenim sa oružjem i konjem. I tačno je, povremeno bi takav neko i pronašao potvrde o postojanju preistorijskog plemena koje nije branilo ženskinstvo da jaše konje i paše oružje. Tvrditi, međutim, da su te žene živele u amazonskom društvenom uređenju, bez muškaraca, i povremeno se sukobljavale sa starim Grcima u spektakularnim bitkama... dakle, to je pomalo kao kad bismo našli skelet dinosaurusu i otuda izvukli zaključak da su nekada stvarno postojali zmajevi što bljuju vatru kao oni iz bajke.

Gospodin Ludvig me je gledao onim očima kao u sove. „Stvarno hoćete da poverujem kako u Dajani Morgan, nakon – koliko? – devet godina proučavanja Amazonki nema ni najmanje čestice koja želi da dokaže da su one *zaista* živele?“ Pokazao je glavom ka fotografiji koju mi je dao. „Upravo gledate u dosad nedešifrovano pismo Amazonki, i shvatite jedno: mi *vama* pružamo priliku da budete prvi akademski stručnjak koji će se okušati s njime. Uz to nameravamo da vam vrlo lepo

nadoknadimo uloženo vreme. Pet hiljada dolara za nedelju dana rada...”

„Samo tren“, rekoх; zubi su mi cvokotali od zime i od sveukupnog šoka. „Na osnovu čega ste toliko sigurni da ovaj natpis ima ikakve veze sa Amazonkama?“ Zamahala sam fotografijom ispred njega. „Upravo ste mi rekli da još nije dešifrovan...”

„Aha!“ Gospodin Ludvig upre prstom u moj nos, gotovo ga dodirnuvši. „Upravo takvo oštroumno razmišljanje i tražimo. Izvolite...” Zavukao je ruku u unutrašnji džep i predao mi neki koverat. „Ovo je vaša avionska karta. Krećemo sa Getvika sutra po podne. Videćemo se na izlazu.”

I to je bilo to. Ne sačekavši čak ni moju reakciju, gospodin Ludvig se jednostavno okrenuo i otišao, nestajući u kišnim zavesama glavne ulice, ne osvrnuvši se ni jedan jedini put.

DRUGO POGLAVLJE

*Zvijezde oko mjeseca prekrasnoga
Brzo oka sakriju sijevak jasni,
Pun kad punim srebrnim sjajem svojim
Sija nad zemljom.*

– SAFO*

KAD SAM PRISTIGLA, VEĆINA FAKULTETSKOG KADRA VEĆ se bila okupila uz piće u dnevnom boravku za profesore. Zbog lude jurnjave do mačevalačkog kluba previše mi se žurilo da bih se dovela u red, pa se zato, kad sam ušla u prostoriju, začulo nekoliko promrmljanih opaski, u stilu da Mis Amerike opet kasni na večeru. Ali samo sam se osmehnula i napravila se da ih ne čujem. Šta oni znaju, mogla sam biti i u biblioteci, komirana nad nekim prastarim rukopisom u prašnjavom uglu – savršeno ubedljivo opravdanje da se pojaviš, kao što su i sami imali običaj da rade, u pogrešan čas na pogrešnom mestu, po izgledu kao da si ispao pravo iz doba renesanse.

Nažalost, bila sam prilično sigurna da titula „Mis Amerike“ nije izgovorena s namerom da bude kompliment. Iako jeste bilo tačno da sam za pola glave viša od većine, i opremljena – kako je

* Prevod Kolomana Raca, *Antologija stare lirike Grčke*, Split: Logos, 1981. (Prim. prev.)

moj otac naglašavao kad god raspustim plave uvojke – varljivom andeoskom spoljašnjošću, taj nadimak se gotovo izvesno odnosio na moje vaspitanje, ili na uočen nedostatak vaspitanja. Kao da nikako nisam mogla da pobegnem od činjenice da mi je majka Amerikanka i da je u domu moga detinjstva vladao njen rečnik. Iako mi je otac bio savršen Britanac, a ja sama odrastala okružena Britima, u nekim trenucima su mi prirodnije naletali američki izrazi. Očigledno su me pojedini pripadnici kadra kadgod čuli da preobraćam kante za đubre u smećarke – ili su me, moguće je, videli kako kaskam pored koledža bez ijednog drugog cilja do prilično prostačke želje da sačuvam lepu kondiciju – i odmah doneli zaključak da nije nužna nikakva dalja istraga moje ličnosti.

„Dajana!“, pozva me moja mentorka Ketrin Kent nestrpljivim pokretom ruke. „Kako je prošlo izlaganje?“

Kao i uvek, njen mitraljeski stil me je zatekao nespremnu, pa sam osetila kako mi hrabrost juri u zaklon. „Nimalo loše. Sasvim lep broj slušalaca, štaviše.“

„Podseti me koja ti je ono bila tema.“

„Ovaj...“ Pokušah da se osmehnem. Nije bilo bezbednog načina da pretočim u reči činjenicu da sam prenebregnula njen savet. „Malčice sam bila u žurbi...“

Oči Ketrin Kent pretvorile su se u uske strelnice. Usađene u lice obeleženo mentalnom disciplinom i uokvireno tako kratkom kosom da se mogla pogrešno shvatiti kao modni stav, njene oči su uvek bile upečatljivo žive, retke, bleštave tirkizne boje, poput kristala umetnutih u kalaj. Najčešće su iskrile razdraženošću, ali ja sam već bila počela da to doživljavam kao njen urođeni model opštenja s ljudima koji su zapravo zaslužili njeno poštovanje.

Upravo tad je prostorijom prostrujao talas oduševljenja. Obuzeta olakšanjem što je Ketrinina pažnja načas odvučena, okrenula sam se da vidim ko je to uspeo da dođe kasnije čak i od mene a da svejedno bude glavna faca.

Pa naravno. Džejms Mozlejn.

„Ovamo dolazi!“ Ketrinina ruka još jednom polete uvis, uz nestrpljiv zamah koji nikada ne prihvata odričan odgovor.

„Kejt.“ Džejms se pozdravi sa uvaženom damom tako što se rukova s njome, što je ona i očekivala. „Hvala vam na prikazu u našem časopisu. Uveren sam da ga ne zaslužujem.“ Tek tad me je primetio. „O, zdravo, Morg. Nisam video da si tu.“

A meni je to i bilo potaman. Jer kad god je Džejms Mozlejn kročio u prostoriju, meni je trebalo po nekoliko minuta da obuzdam čeone režnjeve. Grozno je kad se sa svojih zrelih i odgovornih dvadeset osam godina očajnički batrgaš da istisneš iz sebe makar trunčicu prefinjenosti, a uz to sam bila – što je još potresnije – prilično sigurna da su i svi oko mene primetili moje rumene obraze i izvukli tačno onaj pravi zaključak.

S obzirom na to kakvi su akademici, Džejms je bio neobičajeno privlačan primerak. Nekako je uspevao da porekne onu staru tvrdnju da prvi u redu za pamet biva poslednji u redu za lepotu. Iako nakrcana sivom masom u količini većoj od prosečne, njegova glava je bila ovenčana gustom kestenjastom kosom, a lice mu je i u trideset četvrtoj i dalje bilo besprekoran izlog dečakčkog šarma. I kao da ni to nije dovoljno, njegov otac lord Mozlejn posedovao je jednu od najlepših zbirki antičkih skulptura u zemlji. Drugim rečima, od svih muškaraca koje sam u životu upoznala jedino je Džejms bio više princ nego žabac.

„Dajana je danas držala predavanje“, obavesti ga profesorka Kent. „Još pokušavam da iščupam iz nje naslov rada.“

Džejms mi uputi mudar pogled ispod oka. „Čuo sam da je lepo prošlo.“

Zahvalna na izbavljenju, nasmejah se i obrisah grašku znoja sa slepoočnice. Bio je to znoj od mačevalačke maske, još zarobljen u kosi, ali ponadala sam se da će ga Džejms protumačiti kao dokaz mog malopredašnjeg tuširanja. „Preteruješ s ljubaznošću. Šta ima novo kod tebe? Još neko ljubavno pismo u kom studentkinja preti da će se ubiti?“

Upravo tad je zazvonilo za večeru, pa su svi krenuli da izlaze iz dnevnog boravka. Razgovor je privremeno prekinut, pošto je naša mala povorka produžila niz stepenice, prošla pod sitnom kišom kroz zadnje dvorište, pa ušla u velelepnu dvoranu koledža u svečanim parovima.

Svi studenti su poustajali sa klupa dok smo koračali prolazom ka profesorskom stolu, nasadenom na podijum u dnu dvorane; kad sam sela na stolicu koja mi je dodeljena, i te kako sam osetila da sve oči blenu u mene. Ili su verovatnije blenule u Džejsma, koji je seo odmah do mene, preko svake mere naočit i upečatljivo opušten u svojoj crnoj togi, donekle nalik tjudorskom kraljeviću na dvoru.

„Razvedri se, curo“, izgovorio je u po glasa dok je stjuard nalivao vino. „Iz prvoklasnog izvora sam čuo da danas nije bilo ničeg lošeg u tvom predavanju.“

Pogledala sam ga očima punim nade. Vladala je sveopšta saglasnost da je Džejms zvezda fakulteta, a već samo spiskom objavljenih radova pretvarao je većinu svojih kolega u bedne mesečice koji su zaribali u svojim orbitama na izdisaju. „Pa zašto onda niko ništa nije *rekao*...?“

„Šta, na primer?“ Džejms se s nasladom bacio na predjelo. „Vređaš ih tim oznojenim ratnicama u krznenim čizmama i bikinijima od pancira. Oni su akademici, pobogu i zaboga. Raduj se što nikog nije zveknuo infarkt.“

Nasmejala sam se u salvetu. „Trebalo je da uradim slajd-šou. Možda bih konačno skinula profesora Vandenboša sebi s vrata...“

„Morg...“, pogleda me Džejms onim svojim očima. Očima koje su mi saopštavale da nazirem tek vršak ledenog brega njegovih misli. „Ti znaš da profesor Vandenboš ima četiristo godina. On je ovde bio davno pre nego što smo mi došli, i biće ovde još dugo pošto i ti i ja odemo u radosna večna lovišta. Prestani da mu guraš prst u oko.“

„O, ma daj!“

„Ozbiljan san.“ I ponovo Džejmsov pogled boje lešnika proseće sebi put kroz naše veselo šegačenje. „Ti si izuzetno darovita, Morg. Zaista to mislim. Ali da bi ovde imala uspeha, nije ti dovoljna samo darovitost.“ Osmehnuo se, možda da ublaži kritiku. „Poslušaj iskusnog kuvara: ne možeš doveka kuvati supu od starih amazonskih kostiju.“ Na to podiže čašu s vinom, zaverenički nazdravljajući, ali isto tako je mirno mogao i da mi ga pljusne u lice.

„Lepo.“ Pogledala sam naniže kako bih prikrila jed. Te reči mi nisu bile nove, ali budući da su potekle od njega, zarile su mi se pravo u srce. „Razumem.“

„Dobro je.“ Džejms malo promućka vino kružnim pokretom pre nego što će ga otpiti. „Premlada si“, glasila je njegova konačna presuda kad je spustio čašu. „Nema tu dovoljno složenosti. Velika grehota.“

Džejms i ja smo se rodili na rastojanju da se dobaciš jabukom, ali u dva potpuno odvojena sveta. Mi smrtnici smo od porodice Mozlejn viđali samo skupe automobile sa zatamnjanim staklima, onda kad više nego prebrzo proišavaju kroz naše tiho selo i zastanu na koji sekund kako bi sačekali da se digne automatska kapija na njihovom putu u beskonačnost. Njih i povremeno, kroz bockavi gustiš što je okruživao taj privatni rajski vrt, kratki prizor dalekih ljudi što igraju kroket ili tenis na travi parka, praćen smehom koji povetarac nanosi na nas poput praznih papirića od karamela.

Iako su svi u gradu znali imena i godine deci lorda i ledi Mozlejn, sva su bila udaljena od nas kao junaci kakve knjige. Pošto su se sva školovala u internatima – najboljim, razume se, u čitavoj zemlji – mladi gospodar Džejms i njegove sestre nikad se nisu tu viđali dok traje školska godina, a bezmalo sve raspuste su očigledno provodili kod školskih drugova i drugačica po zabačenim zamkovima u Škotskoj.

Tek nešto više od čupe kestenjaste kose u prvoj klupi prilikom božićne službe, sin i nasljednik lorda Mozlejna svejedno je u mojim sanjarijama živio jednim savršeno zaokruženim životom. Kad god sam nedeljom išla u šetnju s roditeljima – a neko vreme i sa babom – skakutala sam izmičući kroz šumu, u nadi da ću naići na njega kako jaše, sa zamišljenim plaštom koji uzvišeno leprša na povetarcu... čak i onda kad sam odlično znala da je u Itonu, kasnije u Oksfordu, i da u blizini nema nikoga izuzev mene i mojih neozbiljnih maštarija.

Ali u tom svom svetu uobrazilje nisam bila ni potpuno usamljena. Otkako znam za sebe, majka je kopnela od želje da se prisno zbliži s Mozlejinovima, koji su nam, uostalom, bili i susedi. Po njenim proračunima, činjenica da je otac na položaju direktora mesne škole trebalo je da nam podari visoku uvažnost, te time i vidljivost čak i sa lordovskog imanja na brdu. No pošto je veći deo bračnih godina provela u uzaludnom čekanju poziva na večeru sa otisnutim dotičnim grbom u zaglavlju, na kraju je bila primorana da prizna kako naš lord i leđi žive po nekoj sasvim drugačijoj društvenoj računalji nego što je njena.

Uvek mi je bilo zagonetno zašto mojoj majci – plavokrvnoj Amerikanki – nikako da umine žudnja da stupi u tu ljupku lordovsku kuću, čak ni posle svih gorkih razočaranja. Tolike godine dobrovoljnog rada za mildine dobrotvorne ustanove, u nadi da će steći priznanje; tolike godine pedantnog okresivanja nekih šest metara šimšira koji su igrom slučaja razdvajali najudaljeniji kraj lordovskog parka od našeg kupusišta u bašti iza kuće... a sve nizašta.

U vreme kad sam prešla u Oksford radi doktorata, bila sam toliko ubeđena da smo se i ona i ja izlečile od svojih besplodnih budalaština da mi je trebalo godinu i nešto dana da prozrem tajni plan u njenim posetama meni otprilike na svake tri nedelje i u njenoj upornoj želji da zajednički istražujemo čudesa Oksforda.

Krenule smo od razgledanja svakog-svakcijatog koledža u gradu, i zapravo smo se zaista sjajno i provodile, kao nekad. Majka nikako da se zasiti tih gotičkih dvorišta i klaustara, toliko različitih od svega što je upoznala dok je rasla. Kad god je mislila da je ne gledam, saginjala se da kradom ćušne u tašnu kakav suvenirčić – nasumično odabran kamičak, olovku ostavljen u kamenom stepeniku, grančicu majčine dušice ubranu u baštici s lekovitim biljem – i bezmalo me je bilo stid kad sam shvatila da i posle tolikih godina veoma malo znam o tome šta se zbiva u njenom unutrašnjem svetu.

Nakon ture po koledžima počele smo da odlazimo na koncerte i kulturne događaje, a među njima i na poneko sportsko takmičenje. Kod majke se iznenadno razvilo natprirodno zanimanje za kriket, pa za ragbi, pa za tenis. Kad posmatram iz ovog sadašnjeg ugla, razume se, shvatam da sam morala uočiti da su svi ti naizgled impulsivni pohodi uveliko deo izvesne kampanje koja je oduvek imala jedan jedini cilj.

Džejmsa.

Iz nekog razloga mi nikad nije puklo pred očima koliko je savršeno to naše kretanje po gradu i koliko je odlučno majka unapred iscrtavala naše maršrute na karti i pridržavala ih se bez obzira na sunce i kišu... sve do dana kad me je konačno šćepala za lakat i uskliknula glasom krstaša koji se najzad našao oči u oči sa Svetim gralom: „*Eno ga!*“

I uistinu, bio je to on: upravo je izlazio iz *Blekvelove knjižare* u Širokoj ulici, balansirajući kamarom knjiga i šoljicom kafe. Ne bih ga nikad prepoznala da nije bilo moje majke, ali opet, ja nisam poslednjih deset godina nastojala da ostanem u toku s procesom sazrevanja naše mete uz pomoć dvogleđa i trač-časopisa. Za mene je Džejms Mozlejn i dalje bio princ-pubertetlija u začaranoj šumi, a osoba koja je izronila iz knjižare bila je savršeno pravilno razvijen odrastao muškarac – visok, sportske građe, premda potpuno nepripremljen za zasedu što ga čeka.

„Kakva slučajnost!“ Majka je krupnim korakom prešla Široku ulicu i presekla mu put pre nego što ju je ugledao. „Nisam ni znala da si na Oksfordu! Verovatno ne prepoznaješ Dajanu...“

Tek tad je majka shvatila da nisam pored nje, pa se okrenula da mi uputi grimasu koja je sve govorila. Nikada nisam pripadala beskičmenjacima, ali strava i užas izazvani saznanjem da me je to, upravo *to* proganjalo toliko dugo umalo me nisu nagнали da se okrenem i potprašim pete.

Mada Džejms nije mogao da joj vidi pomodrelo lice, verovatno jeste primetio njeno raspomamljeno mahanje i moje vlastito skrhanu držanje. Samo čovek nesvakidašnje tuposti ne bi prozreo situaciju za tili čas, ali Džejms nas je, što mu služi na čast, obe pozdravio savršeno srdačno. „A kako se tebi sviđa u Oksfordu?“, upitao me je, i dalje balansirajući kafom nasadenom na vrh knjiga. „Izvini, kako ti ono beše ime?“

„Dajana Morgan“, rekla je moja majka. „Kao ledi Dajana. Čekaj da ti zapišem.“ Prekopala je tašnu i izvadila neki papirić, slepa za moje muvanje laktom i promrmljane molbe. „A koledž joj je, naravno...“

„Mama!“ Bila je potrebna sva snaga moje volje da je sprečim da mu nažvrlja i telefonski broj, pa se izuzetno naljutila na mene što sam je odvukla pre nego što smo iscrple sve njene domišljate bezobrazluke.

Nikakvo iznenađenje – posle toga Džejmsa ni od korova. Po svoj prilici ne bih se više sa njim ni srela da nije bilo Ketrin Kent. Iduće godine, pred sam Božić, pozvala me je na nekakav prijem u Ešmolovom muzeju – prijem, kako se ispostavilo, u čast nedavne donacije antičkih eksponata iz zbirke porodice Mozlejn.

„Hodi!“ rekla je odvlačeći me od izuzetnog egipatskog kipa boginje Izide i ustremivši se kroz krem gužvu. „Hoću da te upoznam. Mozlejni su vrlo upotrebljivi.“ Budući da je posedovala vrlo malo strpljenja, Ketrin je bila usavršila umetnost uskakanja pravo u razgovor i krađe odabranog plena. „Džejmse! Ovo

je Dajana. Izuzetno darovita. Želi da zna ko je radio beljenje tvoje Izide.“

Pošto je za dlaku izbegao davljenje šampanjcem, Džejms se okrenuo ka nama, tako neizdrživo lep u onom odelu i sa onom kravatom da su se sve moje fantazije iz davnina u tren oka vratile galopom.

„Samo sam joj se divila“, požurila sam da kažem. „Taj ko ju je našao i doneo u Englesku izvesno je navukao na sebe debelu kletvu faraona...“

„Moj predak. Prvi lord Mozlejn.“ Za divno čudo, Džejms je izgledao kao da je potpuno zaboravio naš prethodni susret. Štaviše, njegov osmeh je nagoveštavao da sam upravo onakva žena kakvoj se on te večeri nadao. „Spokojno je preminuo u snu sa pune devedeset dve godine. Makar rado verujemo u to.“ Stisnuo mi je ruku i nimalo se nije žurio da je pusti. „Oduševljen sam.“

„U stvari“ – preko volje sam izvukla ruku – „upoznali smo se prošle godine. Ispred *Blekvelove knjižare*.“ Pre nego što su mi te reči čestito i izletele iz usta, već sam se ujela za jezik zbog sopstvene izdajničke iskrenosti. Potrajalo je svega nekoliko sekundi dok točkići nisu legli svaki na svoje mesto u Džejmsovoj glavi, a taj prizor nije bio prijatan za gledanje.

„Lepo“, izgovorio je polako. „Lepo, lepo, lepo...“

Ali reč ispisana u njegovim očima boje lešnika imala je upravo suprotno značenje.

I uistinu, kad god smo se u narednim mesecima po obavezni našli na kafi, uvek podstaknuti zamišlju Ketrin Kent, Džejmsovo uvodno pitanje – „Kako ti je majka?“ – uspostavljalo je ton razgovora i podsećalo me zašto se naša kafa nikad ne pretvori u ručak. Bio je pažljiv, to svakako, i povremeno bi mi uputio pogled od kojeg bi mi čitavim telom zatreperila nada. Ali u osnovi se uporno ponašao prema meni nepokolebljivo viteški, kao prema nedodirljivoj devici za koju se zakleo da će je štititi.

Možda je sve to tako bilo zbog moje majke. Ili možda delimično i zato što se Džejms rodio – kako je to moj otac jedanput vrlo zgodno sročio – sa srebrnom kašikom u dupetu. Održavanje čistote krvi i ostalo. A u tom slučaju sam mogla da gizdam perje do mile volje; sinu lorda Mozlejna nikad ne bi na um palo da pripadamo istoj životinjskoj vrsti.

Iz tih sanjarija za profesorskim stolom trgla me je nečija ruka koja je odnela tanjir s mojim netaknutim predjelom. Džejms je pored mene sedeo pognute glave, kao da se moli, i proveravao mobilni telefon pod uštirkanom salvetom. Diskretno zavukavši ruku u torbu, izvadila sam fotografiju gospodina Ludviga i okrenula je ka njemu. „Šta misliš o ovome?“

Džejms se sagao da pogleda. „Približno vreme nastanka?“

„Procenjujem ga na deset dana“, našalila sam se, „sudeći po savijenom uglu i iskrzanim ivicama. A što se natpisa tiče... znam koliko i ti.“

Zažmirio je, očigledno zakopkan. „Ko ti je ovo dao?“

„Jedan misteriozni čovek“, odgovorila sam, namerno dramatično, „koji mi je kazao da je ova slika dokaz da Amazonke stvarno postoje...“

„Šta je to?“ Ketrin Kent se pruži da mi istrgne fotografiju iz prstiju i prouči je uz svetlost sveće. „Gde je ovo snimljeno?“

„Pojma nemam.“ Radosno iznenađena njihovom zainteresovanošću, hitro sam u kratkim crtama prepričala najvažnije trenutke mog šašavog susreta od tog popodneva. Kad sam, međutim, zaokružila priču tvrdnjom gospodina Ludviga da je posredi nedešifrovano pismo Amazonki, Džejms se zavalio na naslon i zastenja.

„Pa baš svašta!“ Ketrin mi vrati fotografiju zbunjeno se mršteći. „Ovo bi moglo da se nalazi bilo gde. Kad bismo makar znali ime te njegove fondacije...“

Propadala sam u zemlju pod njenim ljutitim pogledom. Očigledno je mene krivila što nisam iz gospodina Ludviga

iščupala više podataka, a i bila je u pravu. „Mislim da im je sedište u Amsterdamu“, rekoh. „Jer tamo hoće da dođem.“

„A da li je to uopšte i važno?“, ubaci se Džejms. „Očigledno nećeš doći...“

„Zapravo“, usprotivih se, ne uspevajući da se oduprem iskušenju da ga malo razdražim, „bila sam na samom pragu da pristanem. Ne dešava se svakog dana da mi neko nepoznat na ulici ponudi pet hiljada dolara...“

„Upravo tako.“ Džejms mi uputi cenzorski pogled. „Neko nepoznat na ulici. A kakva ti tu ispadaš?“

Osmehnula sam se, polaskana što je sve to prihvatio toliko ozbiljno. „Radoznala.“

Džejms je zavrteo glavom i verovatno je hteo da umetne još koju podrugljivu opasku, ali Ketrin – koristeći se povlasticom velikog duha – diže ruku da nas oboje ućutka. „I rekao je da ćete se naći na aerodromu?“

Pometena njenom ozbiljnošću, nakašljah se. „Tako nekako.“

Džejms više nije mogao da oćuti. „Vi svakako“, umeša se gužvajući salvetu u lopticu, „ne podstičete Morg da zaista i otputuje sa tim... gospodinom Ludvigom? Đavo bi ga znao šta je naumio...“

Ketrin uz trzaj ispravi leđa. „Naravno da ne! Ne budi smešan. Samo pokušavam da dokučim šta se tu valja... ko su ti ljudi.“

Željna da povratim onaj naš prijateljski ton, nasmejah se i rekoh: „Ne bih se ni najmanje iznenadila ako je to zamesio neki moj lenji student...“

Džejms me strogo pogleda. „Ja u ovome ne vidim ništa smešno. Neko te je uzeo za metu, a ne bih rekao da je posredi neslana studentska šala. Obavezno se večeras zaključaj.“

TREĆE POGLAVLJE

Jer onaj koji ima priliku da vidi pravog prijatelja, u njemu vidi, tako da kažem, svoju sopstvenu sliku.

– CICERON, *O prijateljstvu**

JOŠ JE PADALA KIŠA KAD ME JE DŽEJMS SPROVEO DO MOG stana na drugom kraju dvorišta, pažljivo me usmeravajući oko čivitnocrnih bara na kamenim pločama. Nikad me dotad nije ispratio do kuće; u najmanju ruku, gospodinu Ludvigu sam makar mogla zahvaliti za taj prijatan razvoj događaja.

„Dakle, Morg“ – Džejms je digao ruku da me zakloni od kiše kad sam zastala da izvadim ključeve – „mislim da nekoli-ko dana ne bi trebalo da izlaziš iz kruga koledža. Bar ne sama. Nikad se ne zna...“

Zablenula sam se u njega, gotovo nesposobna da poverujem u takvu njegovu iskrenost. „Ne lupetaj.“

„Ako hoćeš nekuda“, produžio je, a kiša mu se cedila iz kose i vijugala mu niz plemićko lice, „pozovi me i poći ću sa tobom.“

Ne njegove reči već duboka boja glasa upuzala je u moj sluh i krenula da odzvanja po pećinama mojih uspavanih nada. Žedna da je još slušam, pogledala sam ga u oči... ali kiša i tama

* Prevod Branka Gavele i Vasilija Tomovića, Beograd: Kultura, 1955. (Prim. prev.)

zamutile su taj trenutak. Nakon neprijatne pauze konačno sam uspjela kruto da procedim: „Vrlo lepo od tebe“, na šta je Džejms, glasom nikad vedrijim, odgovorio samo: „Gluposti. Moramo da te pripazimo, zar ne?“

A onda je otišao s rukama u džepovima, zviždućući neku kočopernu melodiju, a ja sam se napokon povukla u svoje odaje. Ili tačnije, u velelepni, ukusno namešteni službeni apartman koji zapravo i nije bio moj; pripadao je uvaženom profesoru Larkinu, kog su vrlo zgodno pozvali da provede godinu dana na Jejlju. Nisam bila jedini kandidat koji se krvavo borio za jednogodišnje predavačko mesto otvoreno radi njegove zamene, ali bila sam žensko, a fakultetu je odavno manjkalo baš tog varijeteta ljudi. Makar je tako glasio argument Ketrin Kent kad se založila da zaposle mene.

Nisam dobila punu platu, ali zauzimanje službenog apartmana profesora Larkina pružilo mi je priliku da otkážem svoj vlažni stan i preselim se u koledž. Na tom predavačkom mestu jedina začoljica bila je količina posla. Dani su mi bili toliko nabijeni predavanjima da mi takoreći nije ni preostajalo vremena za sopstvena istraživanja. A bez objavljivanja probranih svežih, neodoljivo primamljivih radova potpisanih mojim imenom svakako me na kraju te godine neće čekati mesto vanrednog saradnika; vratiću se u svoj suteran u sablasnoj Kaulijskoj ulici da pišem nenadahnute prijave za posao i šickam miševe sa jeftinih čajnih kolača.

Kad sam napunila lončić vodom da skuvam sebi šolju čaja pred spavanje, misli su krenule da mi lutaju kroz događaje od tog dana i završile – što i nije nikakvo iznenađenje – na gospodinu Ludvigu. Za svega nekoliko minuta taj nepoznati čovek je istresao pred mene ošamućujući rog obilja pun iskušenja: akademske slave, avanture i novca, dovoljno da kupim sebi pola godine slobode i posvetim se vlastitim istraživanjima. Možda bih čak mogla da se stisnem i za putovanje u Istanbul, gde bih se lično sastala s Grigorom Reznikom i nagovorila ga

da mi pokaže tu *Istoriju Amazonki* – jedini originalni dokument o Amazonkama koji nisam pročitala. U mozgu su mi ključale mogućnosti.

Zauzvrat je, međutim, gospodin Ludvig zahtevao nedelju dana mog dragocenog vremena, te sve i kad bih bila toliko nepromišljena da razmotrim njegovu ponudu, nikako ne bih mogla opravdati takvo odsustvo posle nepunih mesec dana na mestu novog predavača. Drugo bi bilo da mi je pokazao nekakav zvaničan dokument, odštampan i potpisan, gde se precizno navodi šta njegova fondacija traži od mene i koliko će to bajno izgledati u mom CV-ju... ali ovako je čitava stvar izgledala naprosto previše maglovito, previše rizično. Zaista, kao što su i Ketrin Kent i Džejs krajnje jasno iskazali za vreme večeri, morao bi čovek biti apsolutno lud pa da tako krene avionom u nepoznato.

Još samo da gospodin Ludvig nije izgovorio čarobnu reč. Amazonke.

Očigledno je znao za moju naučnu opsednutost tim predmetom, inače mi, pre svega, ne bi ni prišao. Ali šta da mislim o njegovoj polaznoj pretpostavci da ja venem za dokazom da su Amazonke stvarno postojale? Sigurno nije nikako mogao znati koliko je tačno tu u pravu.

Na osnovu čega bi i mogao?

Po mišljenju većine akademika, Amazonke nikada nisu živele nigde sem u grčkoj mitologiji, a oni koji tvrde suprotno u najboljem slučaju su čaknuti romantičari. Da, zaista, potpuno je zamislivo da je preistorijski svet bio delom naseljen i ratnicama, ali mitovi o Amazonkama koje drže Atinu pod opsadom ili učestvuju u Trojanskom ratu očigledno su proizvod želje pripovedača da hipnotišu svoje slušaoce sve fantastičnijim pričama.

Amazonke u klasičnoj literaturi, uvek sam tako objašnjavala svojim studentima, treba posmatrati kao preteče vampira i zombija kojih su danas pune naše police; one su bile tvorevine mašte, strašna i natprirodna bića sa običajem da kćeri

uče umetnosti ratovanja i sparivanja s nasumično izabranim muškarcima jednom godišnje. Pa ipak, u isto vreme te divlje žene su posedovale – makar u očima davnih slikara vaza i vajara – dovoljno primamljivih ljudskih osobina da nam razbude potajne strasti.

Uvek sam vodila računa da ne obelodanjujem sopstvene utiske na tu temu; dovoljna je mana i kad te zanimaju predanja o Amazonkama, a javno ispovedanje „amazonske vere“ već bi bilo čist čin akademskog samouništenja.

Čim mi je čaj bio gotov, sela sam da proučim fotografiju gospodina Ludviga uz pomoć lupe. Očekivala sam da ću u tom natpisu na zidu smesta uspeti da prepoznam neko od običnijih pisama starog veka; pošto se to nije dogodilo, dozvolila sam sebi da osetim sitno golicanje uzbuđenja. A posle još nekoliko minuta grbljenja, razgledanja i sve jače pometnje, mogućnosti su počele da mi šibaju uz kičmu i niz kičmu s pomamom bojnog skoroteče.

Najviše me je zakopkala univerzalnost tih simbola, zbog koje je bilo bezmalo nemoguće povezati ih sa određenim prostorom ili vremenom. Mogli su biti ispisani na tom ispuca-lom malterisanom zidu neposredno pred fotografisanje, kao sastavni deo složeno zamišljene podvale, a mogli su biti stari i nekoliko hiljada godina. Pa ipak... što sam ih duže gledala, to sam bila sve svesnija nekog avetinjskog osećanja da su mi poznati. Kao da se negde, u nekom dubokom zakutku moje podsvesti, komešala uspavana zver. Da nisam gdegod ranije naišla na te simbole? A ako je tako, onda mi kontekst potpuno izmiče – i to me je izluđivalo.

Igrom slučaja, Rebeka, moja drugarica iz detinjstva, radila je na jednom arheološkom nalazištu već tri godine, pa sam bila vrlo ubeđena da tačno zna koje organizacije tamo vrše iskopavanja i šta iskopavaju. Dabome, ako je neko naišao na natpis takve vrste ma gde u oblasti Sredozemnog mora i nekako ga povezao sa Amazonkama, to će prva znati doktorka Rebeka M. Vorton.

„Izvini što ti prekidam noćne orgije“, rekoš kad se konačno javila na mobilni. Nismo bile razgovarale više od mesec dana, pa sam shvatila koliko mi nedostaje tek kad sam je čula kako oduševljeno rže na drugom kraju linije. Taj smeh bih svuda prepoznala; zvučao je kao mamurluk od viskija, ali u Rebekinom slučaju bio je zapravo prilično prozaična posledica držanja te radoznale glave zakopane po čitav dan u nekoj prašljivoj rupi.

„Upravo sam mislila na tebe!“, uskliknula je. „Imam ovde hor božanstvenih mladih Grka; hrane me groždem i trljaju me maslinovim uljem.“

Nasmejala sam se zamišljenoj slici. Šanse da se ljupka Rebeka zbliži i sa čim izuzev s krhotinama antičke grnčarije bile su, nažalost, nula. Izigravala je tamo buntovnicu s kačketom i farmerkama podsečenim u šorts, i puzila naokolo četvoronoške usred mravinjaka zanosnih muških arheologa... ali sa očima samo za prošlost. Iako je uvek bila jaka na rečima, znala sam da je ispod tih pegica i dalje sveštenička kći. „Zato nisi imala vremena da mi se javiš i saopštiš mi krupnu vest?“

Začulo se kratko šuškanje, što je nagoveštavalo da Rebeka pokušava da podglavi telefon između uva i ramena. „Koju krupnu vest?“

„To ti meni kaži. Ko to iskopava Amazonke u tvom ataru?“

Ispustila je jedan od onih svojih krikova ptice iz džungle od kojih otpadaju uši. „Šta?“

„Pogledaj.“ Nagla sam se da proverim sliku na monitoru kompjutera. „Upravo sam ti poslala mejlom fotografiju.“

Dok smo čekale da se fotografija učita u Rebekin laptop, na brzinu sam joj dala pregled situacije, u paketu s podozrenjem Džejmsa Mozlejna da sam postala žrtva neke podmetačine i da sam možda čak i u opasnosti. „Očigledno je da ne idem tamo“, rekla sam, „ali umirem od želje da saznam gde je ta fotografija snimljena. Kao što vidiš, deluje kao da je natpis deo nekog većeg zida gde je tekst ispisan u vertikalnim stupcima. Što se

pak samog pisma tiče“ – nagla sam se još bliže, upinjući se da bolje namestim stonu lampu – „imam ono čudno osećanje... ali da me ubiješ, ne mogu...”

Vruskanje je nagovestilo da Rebeka žvaće punu šaku koštinica – siguran znak da sam je zaintrigirala. „Pa šta hoćeš od mene?“, upitala je. „Mogu da ti potpišem da ova fotografija nije snimljena na mom ostrvu. Da je neko naišao na takav zid na Kritu, veruj mi da bih za to znala.“

„Evo šta hoću da uradiš“, rekoh. „Dobro pogledaj natpis i reci mi gde sam ranije videla te simbole.“

Znala sam da je to bled izgled na uspeh, ali morala sam da pokušam. Rebeka je oduvek imala dara da odmah sve prozre kroz vidljivi sloj. Upravo je ona otkrila tajnu skrivnicu čokoladica moga oca u staroj kutiji za alat kad smo bile male. Čak ni tada, uprkos svojoj ljubavi prema slatkišima, nije predložila da podelimo neku čokoladicu; njoj je i puko likovanje zbog tog otkrića – i sposobnosti da me uputi u nešto što još ne znam o svome ocu – već donelo dovoljno uzbuđenja.

„Imaš još minut vremena...“, kazah.

„A šta kažeš na to“, uzvratila Rebeka, „da mi daš nekoliko dana da se raspitam? Proslediću fotografiju gospodinu Telemahu...”

„Čekaj!“, izgovorih. „Ne pokazuj ovu fotografiju *nikome*.“

„Zašto?“

Oklevala sam, svesna da se ponašam iracionalno. „Zato što u tom pismu ima nečeg što mi je najdublje poznato... na neki misteriozan način. Kao da sam ga videla u plavoj boji...”

Istina nas je zveknula obe istovremeno.

„Sveska tvoje babe!“, zadahtala je Rebeka, raspomamljeno šušajući u slušalicu. „Ona koju si joj poklonila za Božić...”

Osetila sam drhtavi udar uzbune. „Ne, nemoguće. Van pameti je.“

„Zašto?“ Rebeka se bila suviše raspomamila da bi nežno gazila po onome za šta je znala da mi je duševna Ahilova peta.

„Uvek je govorila da će ti ostaviti uputstva, je li tako? I da ćeš ih dobiti kad se najmanje budeš nadala. E pa, možda je to baš to. Bakin veliki poziv. Ko zna...“ Rebekin glas uzvinuo se u prkosan pisak u trenutku kad je po svoj prilici shvatila koliko je sumanuta njena pretpostavka. „Možda te čeka u Amsterdamu.“

ČETVRTO POGLAVLJE

SEVERNA AFRIKA

POZNO BRONZANO DOBA

NA TREPERAVOM HORIZONTU POJAVILE SU SE DVE LJUDSKE prilike.

Bilo je ono bleštavo, žarko doba dana kad se nebo i zemlja sastaju u srebrnastoj izmaglici i nemoguće je razaznati jedno od drugoga. Ali ta dva titrava obličja, polako, dok su se kretala slanom ravnicom, uobličila su se u devojke – jednu potpuno zrelu, jednu još nedoraslu.

Mirina i Lili su mnogo dana izbivale od kuće, samo njih dve. Cilj njihovog putovanja bio je odmah jasan, jer svakojaka divljač i oružja klatili su im se o kožnom remenju zabačenom preko ramena, a korak im se ubrzavao što su bile bliže selu pred sobom. „Koliko će se samo ponositi mama!“, uskliknu Lili. „Nadam se da ćeš joj ispričati kako sam ulovila zeca u klopku.“

„Neću nijednu sitnicu preskočiti“, obeća Mirina pa rastrši sestre umršenu kosu, „sem one kad umalo nisi slomila vrat.“

„Da...“ Lili skupi ramena i produži sitnim koracima kao kornjača, kako je uvek činila kad se posrami. „Bolje to ne pominji, inače mi nikad više neće dozvoliti da idem sa tobom. „A to

bi“ – na to diže pogled ka Mirini, uz osmeh pun nade – „bilo šteta, zar ne?“

Mirina odsečno klimnu glavom. „Velika šteta. Imaš ti građe za finog lovca. A osim toga“ – nije mogla da se uzdrži, morala je da se zacereka – „neiscrpan si izvor zabave.“

Lili sevnu očima, ali Mirina je znala da joj je potajno drago. Sitna za dvanaestogodišnju devojčicu, njena sestra je na ovom putovanju očajnički nastojala da se dokaže, a Mirinu je iznenadila i obradovala njena izdržljivost. Bila gladna, bila umorna – Lili nikad nije odbila zadatak, nikad suzu nije pustila. Makar ne kad je Mirina gleda.

Čitavih šest godina starija od Lili i po svoj prilici jednako sposobna kao i svako muško njenih godina, Mirina je smatrala svojom dužnošću da nauči sestru veštini lova. Tu zamisao je njihova majka, međutim, dočekala sa žučnim otporom: nikako nije prestajala da doživljava Lili kao svoju mezimicu i još joj je uveče pevala da je uspava.

Vraćajući se sad kući zajedno sa Lili i videći nov ponos u njenom držanju, Mirina je jedva čekala da sve položi majci pred noge: veličanstven ulov, bezbrojne priče i najmlađu kćer koja se vraća iz divljine živa, zdrava i osmehnuta, s krvavom oznakom lovca iscrtanom na čelu.

„Šta misliš, hoće li sve odjednom da ispeku?“, upita Lili prekinuvši Mirinine misli. „Baš bi bila gozba. Mada“ – na to pogleda u svežanj sitne ribe što joj je visila o struku na vunenom koncu – „pojedini ulovi su prilično sitni i možda nisu vredni pomena.“

„Po mome iskustvu“, kaza Mirina, „upravo ti sitni su najukusniji...“

Zaustavila se. Bile su skrenule na okuci kraj pašnjaka i odmah tu pred njima počivalo je selo Tamaš. Upravo na to mesto su uvek dolazili psi da je dočekaju, znajući da njena pojava najavljuje otpatke od mesa i kosti pune moždine.

Ali danas nije došao nijedan pas. A kad je Mirina zastala da oslušne, nije čula nijedan uobičajen zvuk sela, samo kreštanje ptica i čudno, uporno zujanje hiljada mednjih pčela u cveću. Jedini znak života bili su nekoliki debeli stubovi dima što se vio odnekud između koliba i jedrio u beskrajnu plavet.

„Šta je to?“, upita Lili razrogačenih očiju. „Šta čuješ?“

„Nisam sigurna“, reče Mirina, osećajući da joj se od zebnje kostreši svaka maljica na telu. „A da ostaneš ti ovde?“ Uхватила je Lili za ramena i zadržala je u mestu.

„Zašto? Šta ne valja?“ Lilin glas je zazvučao piskavo, a kad je Mirina zakoračila dalje, mala pođe za njom. „Molim te, reci mi.“

Tada je, konačno, Mirina ugledala jednog psa. Bilo je to pegavo štene koje je po oluji uvek dolazilo da spava kraj njenih nogu – to štene je ona svojevremeno negom vratila u život i ponekad je piljilo u nju bezmalo ljudskim očima.

Jedan pogled na tog psa – na njegovo puzanje, ulagivanje, nervozno zevanje – saopštio je Mirini sve što je trebalo da zna. „Ne dodiruj ga!“, uzviknula je kad je Lili koraknula ka njemu pruženih ruku.

Ali bilo je prekasno. Sestra je već uhvatila štene za šiju i krenula nežno da ga češka. „Lili!“ Mirina žestoko povuče sestru na noge. „Čuješ li me? Ništa ne dodiruj.“

Tek tada je videla prvi titraj razumevanja na Lilinom licu.

„Molim te“, reče Mirina, tako umekšavši glas da je počeo da poigrava, „budi sad dobra i ostani tu, a ja ću“ – preletela je još jednom nespokojnim pogledom po nemim kućama pred sobom – „proveriti da li je sve u redu.“

Dok je zalazila u selo obema rukama stežući koplje, Mirina je na sve strane tražila tragove nasilja. Ubeđena da im je rodni kraj napalo neko suparničko pleme, ili da su ga napale divlje životinje, bila se pripremila za jezive prizore, a ipak je bila potpuno nepripravna za ono što ju je dočekalo.

„Ti!“ Promukao glas pun mržnje dopro je do nje iz jedne kolibe, a časak potom izađe i pogrbljena žena kojoj je iz tela

u graškama izbijao znoj. „Ovo nam je tvoja majka uradila...“ Pljunula je na zemlju, pljuvačka joj se crvenela od krvi. „Tvoja majka veštica!“

„Neno, prijateljice...“ Mirina uzmače za nekoliko koraka. „Šta se ovde dogodilo?“

Žena ponovo pljunu. „Ti mene ne čuješ? Sve nas je proklela tvoja majka. Prizvala je kugu i rekla da će ubiti svakog ko ne podrži njeno kurvinsko ponašanje.“

Pošavši dalje, Mirina je otkrivala bolest i jad kud god da je pogledala. Muškarci, žene i deca šćućureni su se krili u hladu, drhteći od straha i groznice; drugi su pak klečali oko vatre što tinja i ćutke se trljali pepelom. A tamo gde je nekada bila majčina koliba sada se nalazilo samo zgarište od crnog ugljevlja, s poznatim predmetima pobacanim tu bez ikakve ceremonije.

Ne uspevajući do kraja da pojmi u šta to gleda, Mirina kleknu i uze mali pocrneo kotur što je virio iz pepela. Bila je to bronzana grivna koju je njena majka nosila na zglobu šake i za koju je uvek tvrdila da će tu i ostati sve dok ne umre.

„Neizmersno mi je žao, draga moja“, začu se neki slab glas; Mirina se okrete i ugleda staru majčinu susetku kako stoji tu, naslonjena na štap, sa obručem živih rana oko usta. „Bolje idi. Traže kog će da okrive. Pokušavala sam da ih urazumim, ali nikome sad nije do razuma.“

Poklopivši rukom usta, Mirina krenu odatle, oglušujući se o opaske koje su je pratile dok je prolazila selom. „Kurvo!“, urlali su muškarci, ali ne zato što je nekad legla s njima, već zato što nije. „Veštice!“, drale su se žene, zaboravljajući da je upravo Mirinina majka dolazila noću da ih drži za ruku i porađa ih... i zaboravljajući da je upravo Mirina pravila toj njihovoj deci igračke od životinjskih kostiju.

Kada se konačno vratila do Lili, mala je sedela na jednom kamenu ukraj puta, ukočena od straha i gneva. „Zašto nisam mogla i ja sa tobom?“, upita klateći se prekrštenih ruku. „Dugo te nije bilo.“

Mirina zari koplje u zemlju i sede kraj nje. „Pamtiš šta nam je majka rekla pre polaska? Da mi moraš verovati šta god da se desi?“

Lili diže pogled, a lice joj se zgrči od zle slutnje. „Svi su mrtvi, zar ne?“, izgovori šapatom. „Baš kao oni ljudi koje sam sanjala.“ Pošto Mirina ne odgovori, Lili zajeca. „Hoću da vidim mamu! Molim te!“

Mirina privuče sestru u snažan zagrljaj. „Nema šta da se vidi.“